

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a lap tulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvmdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr. | Megjelen minden kedden és pénteken. | Egyes szám ára 10 kr.

Kereskedelmi iskolánk.

(Városi törvényhatóságunk szíves figyelmébe.)
 A július hó 22-iki városi közgyűlés végleg döntött kereskedelmi középiskolánk sorsa felett. Éljünk tehát az intézetnek megfelelő iskolai helyiséggel. Örömmel veszi bizonyára erről tudomást tanítványunk minden barátja, örömmel konstataljuk mi is a város áldozatkészségét, melylyel az általa fenntartott iskolát emelni törekszik: habár nem zárkozhattunk el abbéli aggodalmunk kifejezésétől sem, hogy az iskolai helyiség rövid időn belül már nem fog megfelelni a követelményeknek. Átnéztük a terveket, úgy találjuk, hogy azok praktikusak és ügyesen is vannak készítve, felül azonban, hogy a tervezet készítésénél — megengedjük — indokoltan szem előtt tartott takarékosági szempont egy pár év alatt meg fogja magát boszulni, mert a helyiségek nemsokára szűkebbé fognak bizonyulni s így a hozzáépítés szükségére nemsokára majd előáll. Ne beszéljünk azonban erről s elégedjünk meg azzal, hogy kereskedelmi iskolánknak állandó otthona lesz.

Sokkal fontosabb most azon erkölcsi kötelesség, mely az iskolaépítésből Zombor város közönségére hárul. Azzal ugyanis, hogy három évi sikeres működés után a város állandó otthon nyújt a kereskedelmi iskolának, elismerte annak *alkalmasságát, szükségességét*, s miután ezt elismerte, kötelezettséget vállalt, hogy ezen iskolát nemsokára fenntartsa, hanem fejleszti, nemcsak létezésének feltételeit adja meg, hanem a felvirágozásához szükséges eszközöket is kész az iskola rendelkezésére bocsájtani.

Zombor város közönsége nem elégedhetik meg azzal, hogy legyen egy kereskedelmi iskolája, hanem azt kell akarnia, hogy jó kereskedelmi szaktanintézete legyen.

Mindenki alá fogja írni azt, hogy jó intézet, csak képzett tanárok vezetése mellett lehetséges. De még ez sem elég, szükséges, hogy a tanári testület *állandó, hosszú időre szóló együttműködése* legyen lehetővé téve. Az intézet eddigi tanári kara feladatának teljesen megfelelt s három évi munka után tizenöt újut adott át életpályájának. Fáradozásuknak az a legszebb jutalma, hogy küzdve a kezdet nehézségein felül igen sokak nyílt vagy titkos ellenszenvével, nemsokára fenn tudták az

intézetet tartani, hanem immár biztos jövőjének alapjait vetették meg. Nem is arról akarunk szólni. Hanem arról, hogy miután be van bizonyítva a kereskedelmi iskola életképessége, nem szabad azt többé a bizonytalan jövő esélyeinek oda dobni, hanem komolyan kell gondolkodni jövője felől.

A kereskedelmi iskola tanári karában a jövő tanévben valószínűleg nagyobb változások fognak beállani. Ezen körülményből folyólag hangsúlyozzuk, hogy kereskedelmi iskolánknak képzett férfiakból álló s állandóan Zomborban letelepedni szándékozó tanári kara csak úgy lesz, ha ezen állásokra *egyesek nem csak azért pályáznak, mert jobbat nem kaptak s amint jobbat kapnak, Zombort szépen a faképnél hagyják, hanem ha azt biztos egzisztenciának tekinthetik.*

Nyíltan és őszintén kimondjuk — s a kereskedelmi iskola igaz barátai helyeselni is fogják — az intézetnek jeles tanári kara akkor lesz, ha nem kell őket *erővel* ide hoznunk, hanem ha majd maguktól keresik fel Zombort.

Természetesen azt belátjuk, hogy bármily biztos egzisztenciát nyújtson is a kereskedelmi iskolai tanári állás, ha még jobb kínálkozik, hát senkit se lehet városunkhoz láncolni, de igenis el lehet érni azt, hogy minden valószínűség szerint a tanári állásokra megválasztottak nem fognak elkövetni Zomborból.

Ismeretes városunk közönsége előtt, mily zavarok fordultak elő minden tanév elején a kereskedelmi iskolánál. Nem volt tanár. Egész akadályverseny volt az, amit az intézetnek ilyenkor heteken keresztül kellett csinálni. Hogy ezen körülmény úgy az intézetbe vetett bizalomnak, az iskola reputációjának, de legfőképp a tanításnak mit és mennyit ártott, arra ki se akarunk terjeszkedni.

Ha tehát biztosítani akarja Zombor város közönsége az iskola jövőjét — ezt pedig meg akarja tenni, miután már épített is — úgy ezeket a bajokat orvosolni kell, még pedig az által, hogy a tanároknak, akik a gimnáziumi tanárokkal egyenlő kvalifikációval bírnak, fizetését felemeli oly magasra, amilyen a gimnáziumi tanárok fizetése.

Hallani véljük már az ellenvetéseket, hogy a legkönnyebb dolog a világon a fizetés felemelést proponálni, pláne csak úgy általánosságban

oda dobva, minden részletes terv nélkül. Meg azután telhetetlenség az amúgy is áldozatkész város nyakába ismét súlyos terheket rakni akarni.

Méltóztassanak csak meghallgatni. Határozott és világos s azonfelül részletes tervvel állott elő a kereskedelmi iskola felügyelő bizottsága Bittermann Nándor indítványára, a tervre nézve előre is kijelentjük, hogy Zombor várost *anyagi áldozat csak 1897-ben*, tehát 6 év múlva terhelné. Addig a városnak egy krajcárjába sem kerülne a fizetés felemelése.

A tanári fizetés jelenleg 1100 frt, ezt kellene felemelni 1400 frtra. A felemelés fokozatosan történnék, úgy hogy a jelen (189^{1/2}.) tanévben felemelés még nem történnék, csak a jövő (189^{3/4}.) évben. Minden évben 100 frttal emelnék a fizetést addig, míg az el nem érné az 1400 frtot.

Mindenekelőtt fel kell emelni a *tanulók tan-díját* olyan magasra, mint amilyen az a gimnáziumoknál, azaz 12 frtről 24 frtra, ennek megfelelőleg a beiratási díjat 2 frtről 4 frtra. Ezt pedig meg kellene kezdeni már most szeptemberben. A bevétel tehát azonnal 840 frt lenne, ha 60 tanulóra számítunk.

Ezek után azon eredmény, hogy a várost anyagi áldozatok csak 1897-ben terhelnék, a következőleg állana be: Az 189^{1/2}. tanévben bevétel 840 frt, kiadás semmi. Az 189^{3/4}. tanévben bevétel 840 + 840 = 1680 frt, kiadás 400 frt (igazgatói és 3 tanári fizetés felemelése 100—100 frttal). Az 189⁴. tanévben bevétel 1280 + 840 = 2120 frt, kiadás 800 frt (igazgatói és 3 tanári fizetés felemelése 100—100 frttal). Az 189⁵. tanévben bevétel 1320 + 840 = 2160 frt, kiadás 1200 frt (igazgatói és 3 tanári fizetés felemelése 100—100 frttal). Az 189⁶. tanévben bevétel 960 + 840 = 1800 frt, kiadás 1300 frt (igazgatói fizetés felemelése 100 frt). Az 189⁷. tanévben bevétel 500 + 840 = 1340 frt, kiadás 1300 frt. Az 189⁸. tanévben bevétel 40 + 840 = 880 frt, kiadás 1300 frt.

Tehát az 1897—98-ik tanévben volna a városnak 420 frt kiadása. Addig egy krajcár sem. Azonnal pedig a kiadási többlet 460 frt lenne.

Már most, ha akarjuk, hogy a kereskedelmi iskola felvirágozhassék, ha ez elérhető a város anyagi megterhelhetése nélkül, kérjük, nem-

A „BÁCSKA” tárcája.

*Szólított . . .
 Elzúgott, kitombolt
 Lelkem bűz viharja,
 Szívemet most csöndes
 Önmegadás lakja.
 Nem rohan már többé
 Forró, lázos vérem
 Örült gyorsasággal
 A megfeszült érben.
 Szívem alig dobban,
 Mintha nem is érne,
 Mintha meghalt volna
 Szörnyű küzdelmébe . . .
 Nincs örömem többé
 De nincs is bánatom:
 Szívem érzéketlen,
 Beroskadt sírhalmom!*

A KASZINÓ BÖGŐJE.

— elmékedés a cigányról. —
 Ott állt rendesen annak a füstös szobának a sar-
 kában, a hol az urak kártyázní szoktak, vastag, kicif-

rázott nyakával a falnak támaszkodva, a jövőknék-ménőknek hátat fordítva, mintha azt akarná jelezni, hogy semmi köze hozzájuk ilyenkor — nappal! Egy hosszú fekete szíj volt erre a termetes bögő-hátra erősítve, éppen olyan, a milyen terjedelemben ki volt kopva mindig annak a fekete bögősnek a kabátja, a ki olyan jól illett ehhez a fakó, barna hangszerhez; jele, hogy sűrűn érintkeztek. Mikor mint kis gyerkek fel-fel szaladtunk az édes apánkért a kaszinóba, abba a rejtélyes helyiségbe, melyről sohasem fogyott ki a beszéd s a terméken keresztül félnken, csendesen lopóztunk a játékerembe, mindig ejtetünk egy-egy pillantást arra a félelmes nagy óriásra. Hiszen a keresztapánk nem egyszer fenyegetett azzal, ha rosszak voltunk, hogy beledug a bögőbe; hát izgatott a tudásvágy, hogy mi lehet abban a szörnyű alkotmányban és könnyebb volt a lelkünknek, ha rövid vonóját, mely hosszában volt a hürok közé szorítva, mélyebben döfhetjük rejtelmes mélyébe, vagy ráilthettünk vastag húrjaira, a mitől azok olyan zenebonát csináltak, hogy ijedten futottunk meg tőle.

A milyen félelmes volt a kaszinó bögője a kicsinyeknek, olyan kedves lehetett a nagyoknak, mert ha az szólt, azok mindig mulattak. Pedig sokszor hallottuk, melabus, rezgő hangját, amint az éj esendjében közelebből-távolabbról megszólalt egy-egy leányka ablakánál, vagy amint baragosan, mint valami felbőszített vadállat morgott vagy rövid, határozott hangon felelgett s szava lehallatszott a kaszinó emeletjéről, átrezgett annak lombos fákkal árnyalt kertjén s szerzetét folyt a kis város némaságában. Ilyenkor sűrűben folyt a mese, meg az ének a dajka ajkáról, szabadabb volt a játék, hisz „odafenn mulattak!”

Később aztán, mikor abban a nagy világban nekünk is megvolt már a magunk kis világa, sokszor találkoztunk ezzel a mi félelmes ismerősünkkel névnapokon, familiáris ünnepeken, a honnan sohasem hiányzott és jobban megbarátkoztunk vele. Csupa gyönyörűség volt az, gyerekvirtus, ott lenni a nagy bögő mellett, közelről hallani mint harsogja tul az egész bandát hatalmas hangjával, ha a mestere keresztül viszi rajta a

vonóját, mint rezeg, dacoskodik, ha hüvelykujjával meg megpengeti húrjait; mert bizon mellette elnémult azoknak az apró hegedűknék, a sírása-rívása, a cimbalom lágy esdeklése, akárhogy verte is a cimbalmos, akárhogy ráncigálódta a többi cigányok. És a bögős sem volt ám olyan szörnyű félelmetes ember; egy pár elcsent szivarért, egy-egy üveg borért, amit a bögője mellé sikkasztottunk, szívesen eltűrt bennünket maga mellett, olykor nagyokat huzta, csak úgy könyv nélkül belöle, a hogy a hangszerét is kezelte.

Vig élet volt a mi városkánkban. Az elnyomatás szomorú évei után az új remények, a társadalmi élet felpeszülése, az actió, az átalakulás korszakának hajnala következett, s mindez iránynak központja volt a casino, abból indult ki minden társadalmi mozgalom, minden zenebona, tréfa, multság. Egy sziv, egy lélek volt a nemzet újra, ennek a meleg érverése érzett. Nem kellett félni többé, hogy a nemzeti viselet, a magyar dal bajba keveri az embert, és szólt a dal, zene, s olyan jól illett a magyar viselethez, pengő sarkantyúhoz a csárdás, és a hol erre kedve kerekedett valakinek, ott volt mindjárt a cigány; együtt osztozott a nemzet bánatában, együtt vészett vele, most aztán együtt remélt, együtt vigadott, mint barát a baráttal, testvér a testvérral.

Hires bandája, jó bandája volt a mi városkánkban is; virtus volt ez akkor és jól ment a dolga, bőven hullott a bankó, az ezüst, folyt a bor, trakta traktát követett. Még mi gyerekek is oda hordtuk az ajándék huszasokat a bögősnek, hiszen abban van annak a helye és aztán olyan szép volt hallgatni, mint gurul le annak a bögőnek a nyilásán, mintha csak valami óriási torok nyelte volna el. Nem is csuklott belé.

Egész világot rejtett magában ez, telve édes emlékekkel, eleven humorral.

Mennyiszter visszaemlékeztünk reá, mennyiszter emlegettük azután, mikor a sors messze elszakított a szülői ház gondatlanságától, az ismerősök szerető köréből. Az élet iskoláját jártuk, nagy utat kellett

➡ Mai számunkhoz melléklet van csatolva. ➡

erkölcsi kötelessége a városnak az iskola jövőjéhez szükséges eszközöket megadni.

Melegen ajánljuk tervünket a városi törvényhatósági bizottság figyelmébe, mert ha őszintén a szándékuk az iskola előremenetelét illetően — s erről meg vagyunk győződve — úgy fontolóra fogják venni a felügyelő bizottság reális alapokon nyugvó proposícióját.

Cikkünk kerete nem engedi meg, hogy ez alkalommal hosszabb taglalásokba bocsájtjuk, majd megtegyük ezt máskor, ezúttal csak még egyet akarunk városunk közönségének figyelmébe ajánlani s ez az, hogy erős meggyőződésünk, hogy a zombori kereskedelmi iskolának — hisszük, hogy rövid idő alatt az akadémia címet is megkapja — nagy feladata van, gócpontja lehet a kereskedelmi szakoktatásnak nemcsak Bács megyére nézve, hanem az alvidék egy nagyobb részére is (a szegedi, ujvidéki, bajai kereskedelmi iskolákból akadémia nem lehet, miután ezek polgári iskolával vannak összekapcsolva, tehát nem kizárólag kereskedelmi szakiskolák).

Örömmel vennék e tárgyban felszólalásokat, még jobban örülnék természetesen, ha e terv elfogadásával a város által fenntartott tanintézet felvirágzásának egy lényeges feltétele biztosítottán.

A csendőrség működési köre. A csendőség és a rendezett tanácsú városok rendőrhatalmái között folytonos surlódások voltak a miatt, hogy sem az 1888. évi 3. törvényben, sem a rendezett tanácsú városokról szóló 1886. évi 22. törvényben nincsen egész világosan körvonalozva az, hogy a csendőség működési köre kiterjed-e a rendezett tanácsú városok kül- és belterületeire? A rendezett tanácsú városok rendőrhatalmái azt vitatták, hogy a csendőség működési köre nem terjed ki az ő területükre; a csendőség viszont azt vitatta, hogy az ő működési körük a rendezett tanácsú városok kül- és belterületeire is kiterjed. E miatt a közszolgálat igen gyakran hátrányt szenvedett, de a kérdés megoldása azért mégis csak később, mert a rendezett tanácsú városok önkormányzati jogait feltételeken öntötték a „zsandároktól.” A folytonos surlódásokra okot adott kérdés a belügyminiszter most végleg megoldotta. A belügyminiszter ugyanis 15447/1891. sz. a. leiratot intézett az ország összes főispánjaihoz, a melyben kijelenti, hogy a m. kir. csendőség működési köre, a törvényhatósági joggal felruházott városok kül- és belterületeit kivéve, az egész ország területére és így a rendezett tanácsú városok kül- és belterületeire is kiterjed. A miniszteri rendeletben meg van mondva, hogy a rendezett tanácsú városokról szóló 1886. évi 22. törvényben egy betűvel sincs az mondva, hogy a csendőség, közbiztonsági ügyekben, a rendezett tanácsú városok kül- és belterületein nem működhetik és helyteleníti azt a felfogást, hogy a rendezett tanácsú városok az ő területükre a csendőség működése által megsértve vélik. Meghagyta a belügyminiszter a főispánoknak, hogy világossítsák fel a rendezett tanácsú városok hatóságait, hogy ha a csendőség területükön közbiztonsági ügyekben működik, önkormányzati joguk az által nincs megsértve.

A millenium és vármegyénk.

E becses lapok hasábjain a közelmúltban hason cím alatt volt alkalmunk főbb vonásokban rámutatni azon teendőkre, melyek a millenium megünneplése alkalmából Bács-Bodrogh vármegyére várnak. Azon eszmecsere kapcsán, mely közleményeink folytán egynemű társaskörben kifejlődött, e helyütt legyen szabad még ez alkalommal a következőket megjegyeznünk.

megtennünk, telve küzdelemmel, csalódással. A keserű tapasztalások, a fejlődés nehéz órai lehántották lassankint az édes emlékek mézét, csak a remény vigasztalt, hogy talán újra feltaláljuk, ismét részeseivé leszünk az elhagyott jólétnek, a kedélyes együttélésnek, messze, valamikor a jövőben. Ki gondolta volna, hogy ebben leginkább csalódunk?

Igen, mikor nagysokára újra viszontláttuk a szülőföld egyszerű födeleit, a hol fáradságos munkánk után epedve várt pihenést, üdülést véltünk találni; mikor újra visszatértünk, hogy további küzdelmeinkre új erőt, biztatást gyűjtünk, akkor minden megváltozott! Milyen kegyetlen pusztítást vitt véghez az alatt az egy-két évtized alatt a kor, ez a kíméletet nem ismerő szörnyeteg, és hogy lehántotta a jelen képe a múltól fenmaradtak hitt állapotok szép reményeit!

Előttem voltak a kaszinó öreg urai, a kopott tekeasztal, a füstös kártyaszoba, és a sarokban a nagy bögő. És mind abból már nem találtam semmit. A meszelt falakat cifra kárpitok helyettesítették, üveg és szőnyeg, aranyozott tükrök és cifraszék fogadtak, de olyan csendes, olyan üres volt minden! A járókelők köszöntés nélkül baladtak el egymás mellett, és a kik odabenn voltak, gyanakodó szemekkel, irigyen tekintettek egymásra. A mosolygó arcu kackiás menyecskék, életvidor leánykák örökre számúzva voltak a csarnokokból, hol most a komoly, a magas politika útjára tanyáztak. És ez különválasztotta a kisváros társadalmát, összegabalyította az egykori jó egyetértést, ellenségekké tette a legjobb barátokat. Talán nem is az az intézmény már, mely a legnagyobb magyar első hasonló alkotásának intencióit tüzte ki zászlajára, talán megfeledeztek a kaszinó céljáról? A fesztelen társalgást, az élénk eszmecserét szenvedélyes vitaközlés küszöbölte ki, melynek alapját a személyeskedés s az egyéni gyűlölet képezte.

És mit tagadnók, így van ez országszerte, a kaszinók megszűntek azok lenni, amiknek Horváth Mihály még oly szépen festé, s a politikai élet meddő verseny-

Hazánk ezredéves fennállásának ünnepeit mindenestre csak fényesebbé tenné azon tény-körülmény, hogy a vármegyei idegen hangzású helynevek megmagyarosították. A helynevek magyarosítása némely vármegyékben már eddig is szépen halad s csak nemrég nyilvánult e tekintetben nálunk Bácskában is üdvös mozgalom. E mozgalom mindenestre támogatást érdemel s minden körülmények között jogosult is, ha túlzásba nem csapong. Túlzás volna ugyanis, ha egyesek, vagy akár egész testületek arra törekednének, hogy a vármegye valamennyi idegen hangzású városának és községének neve öltönnön magyaros mezt. Mert a magyarosításnál első sorban a történelmi multra kell tekintettel lennünk s csak azután következhetnek egyéb mellékkörülmények. A történelmi mult érdeke pedig azt kívánja, hogy csak azon helységek nevei változtassanak meg, a melyek a múltban magyar hangzásúak voltak.

Ha ugyanis az összes idegen hangzású helységeinket meg akarjuk magyarosítani, úgy vármegyénkben alig maradna néhány hely változatlan, már pedig az oly helyneveket, melyek (mint Bács, Zenta, Kanizsa stb.) már az Árpádok korában meg voltak, bizonyára kár lenne megváltoztatni.

A helynevek magyarosításánál tehát csak azon speciális szempontot kell majd figyelembe vennünk, mely a történelmi restaurációnak felel meg. A mely helynévről a történet nem tudja kimutatni, hogy valaha magyarosn hangzott, azt érinteni kár lenne. A történelmileg kimutatható magyar helynevek visszaállításánál azonban mindenestre a hazafiaság szempontjából is nagyon kívánatos.

Muhoray Alfonz.

Helyi és megyei hírek.

Személyi hír. A titeli szolgabírói hivatal vezetésével Mikosevits Kanut szolgabíró bízta meg a főispán az időre, a míg Mihálovits Kornél szolgabíró és tart. huszárladnagya a fegyvergyakorlatokról visszatér.

Kinevezés. Dr. Millassevits Sándor helybeli ügyész, társaséletünk egyik kedvelt alakját, a pancsovai ügyészséghez ügyészsévé neveztek ki.

Bírói kinevezés. A király dr. Nysztor Adorján, zombori kir. törvényszéki jegyzőt, a békés csabai kir. járásbíróshoz albiróvá nevezte ki.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter dr. Badics Ferenc ujvidéki kir. kath. főgimnáziumi tanárt ugyanezen minőségben a budapesti VI. ker. állami reáliskolához nevezte ki.

Pályázat van hirdetve a zombori m. kir. pénzügyigazgatásnál betöltendő fogalmazói állásra.

A bács-bodroghmegyei helyi érdekű vasutak igazgatósága, augusztus hó 1-én tartja Budapesten rendes közgyűlést.

Halálozás. Dudás Vuits Mária, Dudás Lajos zentai városi jegyző neje, f. évi július hó 29-én reggeli 8 órakor, élete 28-ik évében, hosszas szenvedés után elhunyt. A megboldogult hült tetemei július hó 30-án d. u. 4 órakor tették örök nyugalomra a zentai gör. kel. sírkertben.

Műkedvelői előadás. A szeghegyi ifjuság e hó 25-én sikerült műkedvelői előadást tartott; színe került Kisfaludy K.-tól „A fősvény.” Dreyfuss monologja „Fekete frakban” és „Gott sei dank — der Tisch ist gedeckt” című 1 felv. vígjáték. A szereplők mindent elkövettek az est erkölcsi sikere érdekében. Sokan voltak jelen a vidékről is. Tiszta jövedelem 75 ft.

gése, mely kizárólagosan elfoglalja, eltéríti valódi nemes hivatásuktól, elvonja attól a széles működési körtől, melyben vezérszerepet kellene vinniök: a társadalmi élet terétől. Pedig mennyi feladat vár még a megoldásra, mily sok volna a teendő, a baladás szépen megfutott ösvénye után. De hát hiába vesztegetnök a szót, az a balhit, mely mindent a politikai élettől vár és remél, elfogultakká és félszegekké tette már azokat is, kikben az erély és tehetőség nem hiányzanék a társadalmi életre való kihatásban s az a néhány óra, mi alatt a kisvárosi élet kényesere kénytelen-kelletlen együttlétre hárhoztatja annak lakóit, elvesztett idő; a kártyasztaloknál ülőket egészen más hevíti, mint a lelkesedés tüze, s a hét órai haragszó könnyebbülést szerző megváltás, melynek hallatára kiki siet a rideggé vált falak barátságosan légköréből.

Szomorú kép ez, mely nagyon is a magunk valóóságában tárja élénk önmagunkat.

De van egy, a mi e szomorú átalakulást még rosszabb színben mutatja és ez: a cigány. Mindig hévmerője volt ez a magyar társadalmi életnek. Arról mérték, melyik város micsodás, hogy milyen a bandája: több volt üres versenygésnél, a mit a jó cigányért elkövettek. És most? A vagyoni romlást, az átalakulás folyamatát senki sem érzi meg úgy, mint a szegény cigány; ez az örökké jó társa, barátja a magyarnak, ez a saját szerű népfaj, melyet egy nemzet sem birt annyira asszimilálni mint mi, ez a népnek, a magasabb osztályoknak mindig derült oldala, melynek egyik része komikus szegénységével, furfangjával, ázsiai kényelmével és kacagató humorával egész irodalmat teremtett, míg a másik hangszerevel szíve mélyéig lopózott, vigaszt, feledést szerezve a bánat perceiben, fokozva, kitérésre segítve, ha öröm következett, szóval mindig megkönyebbülést, élvezetet!

És most úgy áll a dolog, hogy éppen ezt készült cserbenhagyni a nemzet. Itt is, ott is halljuk, hogy ritkul a jó cigány, költözik, elhagyja régi fészket, me-

Klakkeshutes Frigyes. Ez a jeles budapesti ur látogatást tett a napokban minálunk. Hogy azonban a látogatás jelentőségét képesek legyünk fölfogni, előbb be kell mutatnunk ezt az urat olvasóinknak. Pár évvel ezelőtt ugyanis a bécsi lapok egy ottani nyaralóban elkövetett rablásról emlékeztek meg. A gazda épp akkor vetődött haza, mikor a gonosztevő már benn volt a szobában. Mikor a rabló észreveszi a cilindres urat, elébe megy és furkós botjával egy hatalmas csapást mér a fejére. A klakkelinder fölfogja a roppant nagy csapást és megmenti a gazda életét, csupán erős horzsolások keletkeztek a homlokán. — Eddig a történet. — A budapesti lapok lefordították valamennyien a rablótörténetet; de akadt közöttük egy, aki a német cikk következő végső mondatát: „er dankte das Leben dem Clackehute”, sehoggy sem tudta megérteni. Vajjon miféle név lehet az a „Clackehute”? Bizonyosan valami bécsi ur lehet, aki megmentette a villa lakójának az életét. Így gondolkozott a pesti zsrnaliszta. De hát hol maradt a keresztnév? Valószínűleg sajtóhiba folytán maradt ki. Ej, mit! Majd adok én neki keresztnévet, legyen „Frigyes”; a mi olvasóink úgy sem ütköznek meg azon, ha nem is Frigyesnek hívták veletlenül. És másnap megjelent nyomtatásban a bir a következő mondat: „A hazatérő ur az életét csak Klakkeshutes Frigyesnek köszöni.” Így született meg Klakkeshutes Frigyes ur! A budapesti lapok sokat mulattak kollégájuk éles fordításán. És azóta még mindig él, él és uralkodik a jeles ur. — És most szóljunk el derék spéci zombori látogatásáról is, mert bizony megtisztelte a mi szerény városkánkat is a nagy hírű vadságbarát. Lapunk egyik közelmúlt számában egy vadászhistoriáról emlékeztünk meg; megírtuk, hogy egy apatini jó vadász birében álló polgár milyen szép szarvast ejtett, hogy szinte megirigyelték az „ismert puskás” szerencsésjét. Nos hát akadt egy német lap is, amelyik, mint a legutóbb hírtünk, hüsegesen lefordította ezt is, csakhogy ezúttal a szerencsés Nimródot megtette „Pissenmacher”-nak. Tehát a „puskás” szót puskás iparnak fordította, ami természetesen nagy derűtséget kelthetett az apatini Nimród-társaságban, ha ott egyáltalán olvassák a mi jeles vicclapunkat. — Klakkeshutes Frigyes ur tehát megtette látogatását!

A hamis száforintós. Egy helybeli szerb tanító a napokban adta el házat Hameder Károly kereskedőnek. Ennek fejében több ropegős százast bírta kába jutott. Az áldomást is meg kellett inni természetesen. El is ment nevezett szerb tanító az éjjeli órákban egy kocsmába s hozatott magának két deci bort. Mikor fizetésre került a dolog, kivett egy vadonatúj százast s büszkén nyomta a kocsmáros markába. A kocsmáros, kinek a fejében már meglehetősen mennyiségű fluidum pára volt, nagyot nézett, de a százast sehoggy sem akarta elfogadni, azt mondván, hogy az hamis. Hiába erősitette a tanító, hogy nem az, a kocsmáros nem tárgyalt. Nem tudván meggyezni, elhatározták, hogy bíról rendőrfőkapitányunkat fogják felhívni; lakása ugy is közel volt a jelenet színhelyéhez. Fel is zavarták éjjeli álmából a rendőrfőkapitányt, aki mikor hamis százasokról hallott, bizonyára azt hitte, hogy valami bankocsinaló bandát fog kérekezhetheti. Mikor aztán elment a kocsmába, látta, hogy kikkel van dolga, megszédítá jól a részeg kocsmarost, a szerb tanítónak meg azt tanácsolta, hogy nem jó két deci bor árért százast adni, mert az gyanus.

Pacséron műkedvelő gyermekek e hó 26-án jól sikerült színi előadást rendeztek, melyet a pacsériakon kívül számos ómoroviai és bajmoki vendég élvezett végig. Az előadást tánc követte. A játékönelra fordított tiszta bevétel megközelíti a 60 forintot.

A bepanaszolt villám. A bezdáni csendőrs a napokban jelentést küldött a helybeli kir. törvényörök fenytő osztályához, a melyben elmondja, hogy ott a múlt héten (pénteken) esti 10 órakor becsapott a villám egy nádfüdelű házba, aminek következtében a tető elhamvadt s 360 frtnyi kár keletkezett. — A törvényszék természetesen azon töri most a fejt, hogy e hivatalos jelentés alapján milyen irányban indítsa meg a vizsgálatot s mikép nyomozza ki a gyújtogatót villámot, hogy aztán esetleg kártérítésre is kötelezze őt.

Ujvidék közelében Hubert Istvánnak egy faval megrakott hajója elülyedt a Dunán.

lyet ő tett emlegetetté, megy a külföldre, hajóra száll. Amerikában keres szerencsét, aztán elkallódik, elpusztul, még a hirmondó sem tér vissza kebeléből. Így halálja meg a nemzet, hogy fásultságából, csüggedéséből anynyiszor megmenté; mert ha költőiről emlegetni szeretnénk, hogy kétszer, József császár korában és a Bach-korszakban visszaadta önmagának, hányszor köszönheti felviditását annak, kiről Petőfi is így énekelt:

„Olyan istenigazában tudat te,
Hogy hol fekszik a magyarnak a szíve!”

Megkomolyodott, megőregedett a világ! Mintha kicsérleték volna azt a páratlan jó kedélyt, mely a nemzetet mulatságaiban jellemezte: hiszen ma már, ha mulatnak sem úgy mulatnak mint régen, meg kell csak kérdeznünk a hölgyeket, azokat a kik mint gardémames-ok ülnek végig baljainkat, meg azokat, a kik táncra készen jönnek oda s ülve maradnak, mert nincsen táncos: ők illetékes bírálók s tanúságot tesznek, hogy azelőtt még az öregek is táncoltak, ma már a fiatal-ság is nehezen indul neki. Haladás-e ez vagy hanyatlás? nehez eldönteni, de nem messze van az idő, hogy érteni sem fogják már a mi társaskörünkben Bernauer „Jó aggastyán”-át, midőn a vig fuokkal mulatozva mondja:

„Miként ti most, én is szerelmeskedtem,
Szólhatnak erről nagyanyáitok!”

Kiveszett a jó kedvű fiatal-ság, kivesztek a cigány mellett poharozó anekdotázó öreg urak, ma nincs már kedély az összejöveteleken, csak vitaközlés. Hat még azok a farsangoló fiatalok, a kik cigányanyát jártak be a megyét, vigasságot, életet hozva, a hol megszálltak, elforgatva az uri házakat, falukat, városokat, a hol mindig tárt karokkal, szíves vendégszeretettel fogadták őket? Meg azok a gazdag urak, a kik egymaguk tartottak egy-egy bandát? Eppen úgy a mese országába

A pusztán k...
ban, a u...
a ki fölt...
a butora...
bában t...
pusztító...
a szobá...
jelentés...
bizony...
órában...
27-én...
lettel...
adott a...
tényleg...
cébe s...
sértet...
szalada...
ismétlő...
egy szép...
hogy Z...
fekete...
rokat...
leány...
Jó...
Hosszas...
Péter, u...
szék...
vényész...
H...
is keril...
jesen...
gának...
lettáro...
van nyu...
setet...
alaki...
növere...
is vallot...
megbizo...
A...
államva...
a szab...
épités...
frtban...
B...
milios...
legkih...
tagadot...
a figyel...
asszony...
beszél...
mint at...
téboly...
vad rab...
megtört...
rabja...
F...
amerika...
kért...
nyos...
helyre...
a követ...
egy me...
hangot...
föltala...
ennek...
nyok...
kapta...
gyerm...
F...
egy ne...
két meg...
eddig...
„Földr...
két vá...
a lexik...
„Sajtóh...
szerkesz...
tartozna...
zenés...
erre a...
állapot...
virtus...
való...
ban meg...
nóta...
mert leg...
lovas...
adta, m...
lehetet...
Le...
arcáról...
káll, m...
ott kuo...
akkor...
állandó...
rég felh...
most m...
kegyel...
jutott...
vidéki...
mint a...
a ki sz...
záróra...
cigányt...
jó az, p...
legyet...
a jobb...
ven hull...
és a ki...
dobja...
az egy...
pénzbár...
ugyanc...
noráta...
hogy ne...
Hej

Posta- és távirat-tanfolyam. A Budapesten fennálló posta- és távirat-tanfolyam, melynek célja és feladata az oly egyének előzetes kiképzése, kik a postai és távirati, közigazgatási, számviteli, pénzügyi és kezelési szolgálatnál, valamint a m. kir. postatakarékpénztár igazgatóságánál alkalmazást kívánnak nyerni, a tanév ez évi szeptember hó 1-én veszi kezdetét és megszakítás nélkül tíz hónapon át tart. Az összesen hetenként 39 tanórából a nyelvi előadásokkal (együtt 9 óra) a délelőtti, a többiek a délutáni órákban (3-8-ig) tartatnak. A félévi felvételi vizsgálatra névvel felvilágosítást ad a tanfolyam igazgatósága Budapest, VII. ker., Luther-utca 3. szám alatt. A tanév befejeztével távozási bizonyítványban részesített s az alapvizsgát sikerrel letevé hallgatók hét hónapig tartó próbaszolgálatra fognak beosztani s e próbaszolgálat után a képesítő vizsgálat második részét képező szakvizsgálatra becsatolhatók. A teljes képesítő vizsgálat sikeres letételéről a vizsgálóbizottság által kiállított bizonyítványok azon joghatályos bírák, hogy a posta és táviratnál, nemkülönben a posta- és távirat-számvevőszéknél s a postatakarékpénztár igazgatóságánál gyakornoki, illetve tisztviselői állásokra csakis oly egyének fognak kinevezettni, kik ily képesítő bizonyítvánnyal bírnak. A tanfolyamot végzetek szolgálati rangja, feltéve, hogy a gyakorlati ténnyel kellő buzgalommal és sikert fognak felmutatni, azon naptól kezdve fog számítani, melyen a tanfolyam látogatását megkezdték. Az előző két évi tanfolyamon képesített hallgatók túlnyomóan posta- és táviratvizsgálói minőségben 700 frt évi fizetéssel és a rendszeresített szálláspénzzel, csekélyebb részben gyakornoki minőségben immár mindannyian alkalmazták. Beíratási díj fejében mindenki tíz forintot tartozik fizetni. Tandíj 40 forint. Azok a hallgatók, kik szegénységük alapján magukat a tandíj alól felmentetni kívánják, ez iránt a beíratás alkalmával az igazgatóságnál folyamodványt tartoznak benyújtani. Azok a hallgatók, kik szegény sorsukon kívül jó előmenetelt mutatnak, tizenketten a tanfolyam egész 10 havi tartama alatt a kereskedelemügyi miniszter ur által 20 forintnyi havi pénzsegélyben részesítettek. A tanfolyam saját házában célszerűen és kényelmesen van elhelyezve, külön szakkönyvtár és muzeum fölött rendelkezik és az intézetben külön orvos működik. Felhívtnak mindazok, kik a tanfolyamba az 1891-92-iki tanévre belépni óhajtanak, hogy az előrebocsátottak szerinti bizonyítványokkal felszerelt folyamodványukat f. évi augusztus 20-ikáig a „Posta- és távirat-tanfolyam“ igazgatóságához (VIII. Luther-utca 3. szám) küldjék be.

Városi ügyek.

Számonkérészek. Sándor Béla főispán elnöklése alatt tegnap tartott meg városunknál a számonkérészek.

Kereskedelmi iskolánk. A városi középkereskedelmi iskola felügyelő bizottsága e hó 28-án ülést tartott, melyen a jövő tanévi költségvetést tárgyalták s meghozták a lapunk mai vezércikkében ismertetett s az iskola tanárainak fizetés felemelésére vonatkozó javaslatot. Ennek keresztülvitelére, mint értesülünk, nagyobb akció indult már meg városunk polgárai között, kik illetékes helyen legközelebb elő szándékoznak terjeszteni kérelmüket, hogy a fizetés felemelés, mely ez intézet létkérdésével áll kapcsolatban, lehetőleg a közel jövőben keresztül vitethessék. Ezen ülés alkalmával mondott le dr. Margalits Ede elnöki állásáról Zomborból való eltávazása folytán; a felügyelő bizottság az elnöknek eddigi működéséről jegyzőkönyvi köszönetet mondott. Mint értesülünk, az elnöki állásra a bizottság egyhangú és lelkesedéssel hozott határozata folytán Barthal József urat fogják fölkeríteni. Mi a magunk részéről a választást a lehető legszerencésebbnek tartjuk, mert Barthal urnak a köztudottak iránt való ismert lelkes és határozott támogatásán fölül specialiter a kereskedelmi iskola megteremtése körül megbecsülhetetlen érdemei vannak. Hisszük, hogy Barthal ur, engedve a felkérésnek, kezébe fogja venni a sokak által gáncsolt, de szerintünk közpártolásra méltó kereskedelmi iskola ügyét.

Főorvosi jelentés.

A következőkben közöljük dr. Vadas Kálmán tisztifőorvosnak a közigazgatási bizottsághoz intézett félévi jelentését.

Az elmúlt félévi közegészségügyi viszonyai általában és viszonyítva az előző, ugyancsak a múlt évi megfelelő félévhez is, kedvezőek voltak, kedvező volt pedig mind a halálozási arány, mind pedig az előfordult ragályos betegségek és az azokban történt halálos esetek száma tekintetében. Meghalt ugyanis e félévben 367, az előző félévben 402 és a múlt évi megfelelő félévben 468. Ragályos betegségek elhalt e félévben 25, az előző félévben 107, a múlt évi megfelelő félévben pedig 80. Népesedési szempontból szintén igen kedvező volt, mert 367 halálessel szemben 458 élve születés fordult elő, tehát 91-el, vagyis 25% al több született, mint amennyi elhalt.

Kórmentő megállapítani nem lehetett, mert egy betegség sem fordult elő kiváló számban.

Orvosrendőri szempontból az élelmi cikkek és tápszerek naponként ellenőrizve lettek, egyenlő esetben kisebb mennyiségű liszt lett kifogásolva, éretlen gyümölcs pedig elkobozva és megsemmisítve, ugyancsak döglött hal az eladástól eltiltva. De mindezek oly jelentéktelen mérvben fordultak elő, hogy bírságolás e tekintetben egyáltalában nem fordult elő, szóval bátran és megnyugvással állítható, hogy az élelmicikkek és tápszerek elárúsítói, a kofáktól kezdve a nagykereskedők, már beleszoktak és bele is nyugodtak a közegészségügyi törvények szigorú betartásába.

A köztisztaság dícséretreméltó volt, a lakosság a köztisztasági szabályrendeletnek megfelelőleg a járdákat a melegebb, száraz időben szorgosan öntöztette, sőt közadakozásból a népesebb forgalmu utcák és sétányok is öntözve lettek, a piacterek pedig piac után azonnal tisztítottak.

Köztisztasági szempontból számos magánlakások és a vendéglők megvizsgáltattak, szabályellenesség, avagy tisztátalanság csak egy esetben fordult elő, amely azonban szintén megszüntetett.

A bérkocsik állóhelye a talaj befertőzését meggátlandó, aszfalttal lett beburkolva.

Nagyban elősegíti a közegészséget a jó ivóvíz, melyet részben a már teljesen elkészült artézi kútból,

részint pedig a vaspályai kútból, az e célra készült vízes kocsik útján szerez be a közönség, miáltal különösen a már más években ilyenkor uralkodni szokott váltólázás esetek feltűnően csekély számban mutatkoznak.

Közegészségügyi tekintetből megvizsgáltattak a kereskedések és vendéglők, tiltott cikk egy kereskedésben sem találtatott; ugyancsak a vendéglőkben a főzőedények kifogástalanoknál találtak.

A trachoma tovaerjedésének meggátolása és gyógyítása szempontjából az összes iskolák 3 izben lettek megvizsgálva, az eredmény igen kedvező volt, mert az összes iskolák közül csupán a gör. kel. képezdében az idegen tanulók között találtatott 3 tökéletes és 1 kisköku trachoma. A főoroszás alkalmával 23 tökéletes és kisköku trachomás találtatott. A lakosság pedig hatóságilag hivottat fel a jelentkezésre, kik közül 20 tökéletes és 12 kisköku trachomás találtatott, ezen trachomások közül 8/10 rész a kórházi ambulancián kezeltetett, hol is az egyéb járó betegek gyógykezelése és vizsgálatával együtt 3000 eset fordult elő e félévben.

A fennálló 6 kórház szabályrendeletileg hetenkint kétszer lett megvizsgálva, 15 átlagos számú kéjnyóval, kik közül nemi megbetegedés miatt csupán 3 lett kórházba helyezve, nem volt az eredmény oly kedvező a csavargó kéjnyóknál, akik ellen különösen a katonai parancsnokság által tett jelentésekre, több izben tartatott a rendőrség által hajszá, minek következtében 15 nőszemély találtatott nemi és bujakórban megbetegedettek és lett a kórházba elhelyezve.

Végül nem hagyható felemlítés nélkül, hogy a tisztifőorvosnak a közegészségügyi bizottság által helyeselt és célszerűnek nyilvánított előterjesztésére egy felállítandó közegészségügyi laboratorium berendezéséhez a kórházi kézikiadás és egyesek nagylelkű adományából egy 356 frtos — minden kívánalomnak teljesen megfelelő góreső szereztetett be, nemkülönben egy husvizsgálatra készült góreső is lett beszerezve és így a vágóhídi szabályrendelet életbelépe alkalmára a vágóhíd ez által a közegészségügyileg fontos husvizsgálatra felszereltetett.

Mindezekből kitűnik, hogy Zombor sz. kir. város közönsége és az egészségügyet vezető közegek által minden megtétele a közegészségügy emelésére, különösen azonban nagy érdemet szerzett a tekintetes városi tanács és a nagylelkű adakozók az által, hogy a felállítandó közegészségügyi laboratorium berendezésének megkezdését már e félévben lehetővé tették, mert ez által Zombor sz. kir. város a közegészségügy terén fontos előrehaladást tett.

A halálozási kimutatásból kitűnik, hogy nem orvosoltatott 7 éven aluli 81, 7 éven túl 75, összesen 156, vagyis az elhaltak 42% -a, és ezek közül csak 52 esik a r. kath. és 103 a gör. kel. lakosságra, dacára annak, hogy az elhaltak száma között csekély a különbség és ebben is a r. kath.-ok vannak előnyben, mert az elhaltak közül 12,932 r. kath. lakosra 174, a 10,567 gör. kel. lakosra pedig 180 esik.

Művészet és irodalom.

Új térkép. A bécsi katonai földrajzi intézet az osztrák magyar monarchia és a megszállott tartományokról új, javított térképet adott ki, melyet a belügyminiszter a törvényhatóságoknak és községeknek megrendelésre ajánl.

A Bács-Bodrogh vármegyei tanítóegyesület közgyűlése.

A Bács-Bodrogh vármegyei tankerületi községi tanítóegyesület 1891. évi augusztus hó 29., 30. és 31. napjain Pálison tartandó XIX-ik rendes évi közgyűléseinek sorrendje:

Első nap. Szombaton: augusztus hó 29-én: Választmányi ülés délutáni 3 1/2 órákor (vonatérkezés 2 óra 51 p.), mely alkalmával a választmány a közgyűlési dolgozatok és ezekre vonatkozó bírálatoknak tárgyalása, illetve felülbírálat céljából szakosztályokra oszlik.

Második nap. Vasárnap: augusztus hó 30-án: 1. Választmányi ülés délelőtti 10 órákor és a szűkséghez képest folytatódag délutáni 3 órákor. Ennek tárgyai:

a) a szakosztályok jelentéseinek tárgyalása;
b) a beérkezett indítványok fölötti javaslatlétel és a közgyűlési ügyrend végleges megállapítása.

2. Előterjesztet esti 7 órákor; ennek tárgyai:
a) az érkezett tagok üdvözlése;
b) a közgyűlési tételek előadójának bejelentése;
c) az érkezett tagok névjegyzékének egybeállítás.

Harmadik nap. Hétfőn: augusztus hó 31-én. Reggeli 8 órákor közgyűlés. Ennek sorrendje:

1. Elnöki megnyitó.
2. A járáskörök évi jelentései.
3. A következő tételek tárgyalása:

a) „Minő viszonyt tartson fenn a tanító felnőtt tanítványával szemben s hogyan lehetne ama viszonyt minél áldásosabbá tenni?“

b) „Tekintve, hogy a történelem tanítása a jellemképzésre kiváló fontossággal bír, miképpen kezelendő az, hogy alakí és tárgyi célja biztosítsassék?“

c) „A testi nevelés kérdése az elemi és polgári iskolában, különös tekintettel a gyermekjátékokra.“

d) „A leányok neveléséről van-e kellőképpen gondoskodva Bács-Bodrogh vármegyében?“ (Kisdédóvó, elemi népiskola, polgári iskola, tanítóképző körébe vágó kérdés) — mely tételek az összes köröktől, ugy egyesektől beérkezett és a megejtett bírálat szerint legsikerültebb megoldást nyert munkálatok alapján lesznek tárgyalás alá véve.

4. A jövő évi közgyűlési tételek megállapítása.

5. A pénztárvizsgáló bizottságnak a pénztár állapota vonatkozó jelentése s annak alapján a fölmentvény fölötti határozat hozatal.

6. Czehe Győző urnak, mint az Évkönyv szerkesztőjének a folytatódagó Évkönyv összeállítására vonatkozó előterjesztése.

7. A jövő évi költségeloirányzat megállapítása.

8. A választmány előterjesztése alapján a tanítói gyűlések napidíjai s utazási átalányainak tárgyában a mltszgu vallás- és közoktatásügyi miniszter úrhoz intézendő emlékirat fölötti határozat hozatal.

9. Az alapszabály 16. §-ának d) pontja értelmében a közgyűlést megelőzőleg 15 nappal beterjesztendő indítványoknak a választmány előterjesztése alapján való tárgyalása.

10. A jövő évi közgyűlés helyének kijelölése.

Azon egyesületi tagok, kik a központi választmányak nem tagjai, az előterjesztések és közgyűlésen tartoznak csak megjelenni, a meny nyiben pedig a megjelenésben gátoltnak, az alapszabály 16. §-ának b) pontja értelmében kiállítandó írásbeli igazolásaikat okvetlenül augusztus hó 27. napjáig hozzám — ezen időntul pedig legkésőbb augusztus hó 30-ig a rendezőbizottság elnökéhez terjeszszék be.

A köri jelentések, vagy a beküldött dolgozatoknak felolvasása esetében az indokolt előterjesztések megtétele szempontjából szükséges, hogy a körök jelentései a köri elnökök, a tételek pedig a kidolgozók által adassanak elő; felkérem azért egy a körök elnökeit, valamint a dolgozókat, miként távolmaradás esetében helyetteseikről kellő időben gondoskodjanak s ezeket augusztus hó 27-ig hozzám, — ezen időntul pedig augusztus hó 30-ig a rendező bizottság elnökéhez terjeszszék be.

A közgyűlési munkálatok a körök elnökeihez vagy egyenesen a központi elnökséghez nyújtandók be; felkérem azért egy a körök elnökeit, valamint az egyeseket is, hogy munkálatukat legkésőbb augusztus hó 15-ig a további megbírálas eszközölhetése végett okvetlenül küldjék be.

Örömmre szolgál a t. tag urat értesíteni, hogy a szabadkai tanító körnek a közgyűlés megtartása iránt az egyesülethez intézett meghívása szerint Szabadka sz. kir. város tekintetes tanácsa a közgyűlés alkalmából a tulajdonát képező Palics fürdőben a közgyűlés napjain az egyesület tagjai számára a szükségesleg lakást és fürdőkét díjtalanul rendelkezéstül becsatálni sziveskedett.

Végül felkérem a körök elnökeit, hogy a közgyűlésen résztveendő tagok névjegyzékét legkésőbb 1. évi augusztus hó 20-ig Szabadkára: Petres János úrhoz, mint a helyi rendező bizottság elnökéhez a Palicsra való érkezés idejének pontos megjelölése mellett megküldeni ne terhelhessenek.

Kelt Zomborban, 1891. évi július hó 26-án.

Schmausz Andre s. k.,

alispán.

mint a Bács-Bodrogh megyei közs. tanítóegyesület elnöke.

A kiszácsi ügy.

Belohorszky Gábor főesperes aláírásával a következő közleményt vesszük a bács szerémi ág. hitv. ev. főesperesi hivataltól:

A meny nyiben Stelzer Frigyes kiszácsi felfüggesztett ev. lelkész m. é. augusztus hava óta nemcsak politikai téren, hanem utolsó július 23-án kelt lithogr. s a szélrózsa minden irányában szétküldött panflejtével egyházi téren is megint tombolni kezd, s szokása szerint a tényállást teljesen elferdíteni igyekszik; hogy mindenki, a kit illet ismerje a dolgok egymásutánját, a hivatalos ügydarabok szemmel tartásával közzétettük:

1. Hogy Stelzer Frigyes kiszácsi ev. lelkész az újvidéki kir. ügyészség ideküldött jelentése szerint m. é. augusztus 10-én Kiszácson vizsgálatilag le lett tartoztatva s nyole napig elzárva.

2. Az újvidéki kir. törvényszék vizsgálóbírája m. é. aug. 25-én ideküldött jelentése szerint, fenti lelkész ellen, hatóság elleni erőszak, igazgatás büntetése, ragalmazás és becsületsértés miatt büntető vizsgálat tetetett folyamatba.

3. Az újvidéki kir. törvényszék mint büntető bíróság m. é. október 9-én tartott nyilvános ülésben, hatóság elleni erőszak, távsürgönyítők megsértése, ragalmazás s becsületsértés miatt, fenti lelkész vád alá helyeztetett.

4. E vád alá helyezés a szegedi kir. ítélő-tábla f. é. június 10-ki végzésével jogerőre emeltetett s erről az újvidéki kir. törvényszék f. é. június 27-én hozott határozatával, ezen főesperesi hivatal is újlag értesített.

Mindezeknél fogva ezen főesperesi hivatal, említett Stelzer Frigyes kiszácsi lelkész, a kerületi egyh. főhatóság megbágyása folytán f. é. július 12-én hivatalától felfüggesztette.

6. A felfüggesztett lelkész helyébe administratorul először Valent Armin ev. s. lelkész lett kiküldve, de a kiszácsi zilált viszonyoknál fogva már másnap leküszönt, annálkább, miután a kitűzött átadáshoz a felfüggesztett lelkész meg nem jelent, az anyakönyveket stb. pedig zár alatt tartotta. Püspök ur ő méltósága beelvegészésével, tehát július hó 18-án Herrstein Gyula s. lelkész neveztetett ki Kiszácsra administratornak. Ez pedig, a felfüggesztett lelkész ellenállása folytán, még mai napig sem vehette át a hivatalt. Július 20-án pedig hivatalos jelentést tett, mely püspök ur óméltóságának is beterjesztetett, hogy a felfüggesztett lelkész boxerrel és revolverrel első templommenését megakadályozni igyekezett.

7. Július hó 16-án a politikai hatóság által kérdés intéztetett e hivatalhoz, valjon püspök ur óméltósága hivatalosan utazik-e Újvidékre rokonai körébe, amenny nyiben Stelzer Frigyes tömegesen kirendeli híveit a kiszácsi indóházba, visszatartani akarván a püspököt vivó vonat egy néhány percre, hogy reponáltatásáha kell, kieroszakolja, a miért a szabadkai útleveletőségnek a netáni szerencsétlenség elhárítása tekintetében rendőri felügyelet kéretett.

E hivatal kötelelesség szerűleg kijelentette, hogy püspök ur óméltósága, hivatalosan nincs bejelentve hivatalosan az esperesség területén nem fogadtatik.

8. F. é. július 18-án püspök ur itt léle alkalmával az újvidéki rendőrség jelentette e hivatalnál d. e. 10 órákor, miszerint Stelzer Frigyes, Herrstein Gyula s. lelkész panasza folytán, kitől erőszakal valami ügyiratokat elvett volna, le lett tartoztatva.

9. Végre konstatáltatik, hogy Stelzer Frigyes, a július 2-án Újvidéken tartott esp. közgyűlés alkalmával, az előterjesztelten tanusított minősíthetlen magaviselete miatt, Vagner György indítványára, a közgyűlés által, egyhangual meg lett róva.

Ezen tények hivatalos felsorolása következtében, kellő világításba helyeztetvén Stelzer Frigyes kiszácsi lelkész újabb működése, az említett legújabb rópiratara, valamint a netán folytatandó közléseire válaszulni erkölesi vétség volna.

A bács szerémi ág. hitv. ev. főesperesi hivatal nevében.

Belohorszky Gábor.

főesperes.

Pályázati hirdetmény.

Uj-Verbász községében megírtesedett két gyalogrendőri állásra pályázatot hirdetek.

A pályázók igazolni tartoznak, hogy:

- magyar honpolgárok;
- védkötelezettségüknek megfeleltek, 24-ik életévüket betöltötték, a 60-ikat pedig el nem érték,
- feddhetlen erkölcsűek s teljesen rovatlan előéletűek,
- teljesen egészségesek,
- írni és olvasni tudnak és a községben divó főnyelvet bírják.

A községi rendőrségbe való felvételnél a többi kívánalmak egyenlősége esetében elsőbbség adandó első sorban:

- az 1873. évi II. t. c. által kedvezményezett altiszteknek és kiszolgált állami csendőröknek,
- másodsorban a hadsereg és honvédségnél kiszolgált egyéneknek,
- harmadsorban az eddig minden kifogás nélkül rendőrségi szolgálatban (nem felelőségi minőségben) alkalmazásban állott egyéneknek,
- végül előny minden körülmények közt a szolgálati magyar nyelvben szó- és írásban való jártasság, valamint a nőtlenség.

A rendőrök évi fizetése 300 frt és egyenruházattal a község által láttatnak el.

A pályázati kérvények hozzám **f. évi augusztus hó 10-ig** benyújtandók.

Kulán, 1891. július hó 21-én.

Dr. MOLNÁR KÁROLY,

főszolgabíró.

2-2

4374. szám.

kig. 1891.

Pályázat.

Bács-Bodrogh vármegye Paraga községében üresedésben levő szülész női állásra, mely évi 20 frt készpénz fizetés s minden szülési eset után 2 frt díjjal van egybekötve, ezennel pályázatot nyitok.

Felhívom pályázni óhajtokat, hogy szabályszerűen felszerelt folyamódásaikat **f. évi augusztus hó 9-ig** hozzám nyujtsák be.

Palánkán, 1891. évi július hó 10-én.

CSUPOR GYULA,

főszolgabíró.

2-2

Pályázat.

Ó-Sztapár (Bács vármegye) egy újonnan szervezett magyar-német tannyelvű r. kath. osztatlan népiskolához tanító szükséges. Fizetése 400 frt o. é. havi előleges részletekben a községi pénztárból és alkalmas lakás, melyért az ismétlő iskolában is tanítani köteles. Dalmát vagy szerb nyelv tudása nagy előnyül szolgál. Kellőképp felszerelt s nyelvismereteit feltüntető kérvényét kiki a főtiszt. esperes-hivatalra címezve **augusztus 20-ig** Prigl-Szent-Ivánra küldje. A megválasztott állását szeptember hó 1-én elfoglalni tartozik.

Ó-Sztapár, 1891. július 24-én.

3-2

Az iskolaszék.

SCHLICK-féle Vasöntőde- és Gépgyár-részvénytársaság BUDAPESTEN.

Gyár és irodák: Városi iroda és raktár: VI., Kálós Váni-ut 1030/99. szám. VI., Podmaniczky-utca 14. szám.

Ajánlja kitérő és szilárd szerkezetű gőz- és járgánycsopló-készületeit és számos első díjjal kitüntetett

szab. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit és szabadalmazott mélyítő-ekéit,

eredeti SCHLICK és VIDATS-féle egyvasu ekéit, talajmívelő eszközeit, boronáit és rögtörő hengereit, valamint Schlick-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépeit

Készletben vannak továbbá: gabonatisztító rosták (Baker és Vidats-rendszer) takarmánykészítő gépek, tengeri morzsolók és daralók, szab. Jókay-féle „Hungaria” daráló-gépek erőhajtásra, őrlőmalomok és olajmalomberendezések. Eredeti amerikai kéve-kötő és marokrakó arató-gépek és fűkaszálo-gépek, szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek. Legjutányosabb áruk. Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve. Zomborban mintaraktár a gazdasági egyesület helyiségében. 24-19

Pályázat.

A filipovai (Bács vm.) róm. kath. népiskolánál üresedésbe jött német-magyar tannyelvű első osztályu rendes tanítói állásra **augusztus hó 10-ig** pályázat hirdetetik.

Javadalma 400 frt és egy szobai szabad lakás.

Felszerelt kérvények a róm. kath. iskolaszékre címezve, alulírtához Filipovára küldendők. Az állás szeptember 1-én elfoglalandó.

MARTIN JÓZSEF,

esperes-plébános.

3-2

Átköltözés és szállítás

a város bármely részéből annak bármely részébe, valamint belföldről külföldre és viszont,

belül kárpitozott

és

zárható francia módszer szerinti

bútorszállító-kocsikkal.

Minden városban képviselve.

Hivatalnokok és a katonaság jelentékeny előnyben részesülnek.

Spitz és Neumann,

Zomborban,

(a nagy szerb-templom átellenében).

2-1

154. szám.

isksz. 1891.

Pályázati hirdetmény.

Moholy községben (Bács-Bodrogh megye) megírtesedett beltéri IV., V., VI. tanfolyamu fiúosztálybeli és az alvági I. tanfolyamu párhuzamos vegyesosztálybeli róm. kath. tanítói állásokra pályázatot hirdetetik.

A) A beltéri tanítói állás javadalma:

- Készpénz fizetés 210 frt. 2. Fűtőátalány, melyből az iskolaterem is fűtendő, 63 frt. 3. Faátalány 28 frt. 4. Iskola tisztogatásért 10 frt. 5. Ismétlőiskola tanításért 20 frt. 6. Szabad lakás, házi kerttel. 7. 16 kerületi lánctörzs szántóföld adómentes használatára. 8. Az ez után kiosztott körülbelül 4 kerületi lánctörzs legelőjuttalék. 9. Az iskola belső telke után, minden 100 öltre 270 ölt legelőjuttalék.

B) Az alvági tanítói állás javadalma:

- Készpénz fizetés 500 frt. 2. Fűtőátalány, melyből az iskolaterem is fűtendő, 63 frt. 3. Faátalány 28 frt. 4. Iskola tisztogatásért 10 frt. 5. Ismétlőiskola tanításért 20 frt. 6. Szabad lakás, házi kerttel.
- Az 1. pontok alatti készpénz fizetések havi előleges részletekben, a 2., 3., 4., 5. alatti járulékok pedig minden iskolai év kezdetével a község házipénztárából egyszerre adatnak ki.

A megválasztandó tanító a tornát saját osztályában köteles lesz tanítani.

Mindkét iskolában a tannyelv magyar. Az orgonálásban jártasoknak előny adatik.

A pályázók, okmányokkal felszerelt folyamódványukat a moholyi róm. kath. iskolaszékre címezve, **f. évi augusztus hó 10-ig** főt. Matoss János kerületi esperes-plébános urhoz küldjék be Szt. Tamásra.

Moholyon, 1891. július hó 21-én.

3-3

Berecz Lajos, Ujhelyi Ágoston,
iskolaszéki jegyző. plébános, iskolaszéki elnök.

6260. szám.

tkv. 1891.

Árverési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy a zombori takarékpénztár végrehajtónak Relits Tosa (Petrov) végrehajtást szenved elleni 720 frt tőkekövetelés és járuléki iránti végrehajtási ügyében a zombori kir. törvényszék területén lévő, Zomborban fekvő, a zombori 838. sz. tjkv. ben foglalt Relits Tosa (Petrov) nevén álló A. 2471-2472. hr. 268. ö. i. számú ház és 239^{9/12} ölt beltelekre az árverést 720 frtban ezennel megállapított kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1891. évi augusztus hó 29-ik napján délután 3 órakor ezen telekkönyvi hatóság árverési termében megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási áron alul is eladatul fog.

Árverezni szándékozik tartozni az ingatlanok becslésének 10%-át készpénzben, vagy az 1881-ik évi LX. törvényeikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. szám alatt kelt igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óradékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t. c. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Zomborban, 1891. évi május hó 12-én.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány Péter,

kir. trvszéki bíró.

Zombor, 1891. Bittermann Nándor könyv- és könyvműdjából.

Hirdetmény.

Ó-Sztapár község kérelmére és Bács-Bodrogh megye törvényhatósági bizottságának f. évi 460. sz. a hozott határozata értelmében ezennel közhírré tétetik, miszerint Ó-Sztapár községének alább körülírt ingatlana **1891. évi augusztus hó 16-ik és következő napjain** mindenkor d. e. 9 órakor a helyszínén a kiküldött bizottság által és az alábbi feltételek s módozatok mellett eladni fog.

A részletes felszámítási s becslési tervek Ó-Sztapár község jegyzői irodájában a rendes hivatalos órák alatt betekinthetők.

Árverési feltételek:

Melyek szerint Ó-Sztapár község, mint erkölcsi testület, a tulajdonához tartozó és saját határában fekvő pusztai birtokait nyilvános árverés ügy írásbeli ajánlat útján következő feltételek mellett örökön eladja.

1. Ó-Sztapár község, mint erkölcsi testület a tekintetes Bács-Bodrogh vármegye törvényhatóságától 184. kgy. ex 1889. sz. a. előzőleg kinyert engedélye alapján a tulajdonához tartozó és saját határában fekvő s az Ó-Sztapári 1465. sz. tjkvben 2185. hr. sz. a. felvett 2550 kat. holdból álló pusztáját, illetve szántóföldjét egészben avagy mérnökiileg megállapított 5 kat. holdnyi vagy nagyobb területű részletekben nyilvános árverésen és illetőleg írásbeli ajánlatok mellett a legtöbbet ígérőnek örökön eladja.

2. Kikiáltási ár az egész pusztára nézve 700,000 forint, míg 5 kat. holdnyi vagy nagyobb részletekre nézve a szakértő mérnök által készített felmérési s minőség szerinti becslési földkönyvben részleteként külön-külön kikiáltott becsérték képezendő, mely összegnek 10%-át minden árverező, illetve írásbeli ajánlatot tevő, bánatpénz fejében készpénz vagy óradékképes értékpapírban letenni vagyis ajánlatához csatolni tartozik.

3. Köteles a legtöbbet ígérő vevő a vételár 20 egyenlő félévi részletekben és pedig évenként április és október hónapok 1-ő napján, a hátralékokban maradó vételár után számítandó évi 5^{1/2}% kamatokkal együtt, a megyei házipénztárba hiánytalanul lefizetni, az esetre, ha a vevő a vételár részleteket pontosan a kikötött határidőben nem teljesítendő, a község jogosítva lesz az eladott területtel szabadon rendelkezni, azt vevő kárára és veszélyére újra eladhatja s az ekként származó kár kiegyenlítéséül a már lefizetett vételár részleteket visszatarthatja, illetve abból magát bírói közbenjárás nélkül kártalaníthatja; késedelem esetén az esedékesség napjától s az esedékessé vált összeg után 6% késedelmi kamat is fizetendő.

Az első részlet az adás-vevési szerződés aláírásakor a bánatpénz betudásával legott a község pénztárába fizetendő és ez által haladéktalanul a vármegye házipénztárába szállítandó lesz; szabadságában állván vevőnek több részletet vagy az egész vételárt is egyszerre, de mindenkor a fenti határidőnapokon lefizetni.

4. A vételár biztosításául vevő és esetleg neje leköti bárhol található összes ingó és ingatlan vagyonukat, s per esetén alválték magukat eladó község által szabadon választandó sommás szóbeli bírói illetékeség és eljárásnak, a község elleni per esetében azonban a község területére nézve illetékes kir. törvényszék illetve járásbíróóság illetékesége köttetik ki.

5. Vevő az első részlet lefizetése után legott a megvett föld tényleges használatába, birtokába és jogába lép, miert is az összes állami adókat s egyéb közzadi természetű terheket a birtokba lépés napjától sajátjából viselni s fizetni tartozik.

6. Vevő a megvett birtokot ugyanazon jogokkal és kötelezettségekkel tartozik átvenni, a melyekkel azt a község az eladáskor bírta.

7. Minthogy azonban a kérdésben forgó eladandó pusztai birtokra a „Pesti hazai első takarékpénztár-egyesület” mint hitelező javára 780,000 forint kölcsöntöke s járuléki jelzálogilag biztosítva, s bekebelezve van, ugyanazért Ó-Sztapár községe a fent számjelzett kölcsöntörzsről nézve mindaddig, míg az 307,000 frtba le nem szálland, illetve le nem törlesztetik, tehát a 307,000 frtban felüli összeg erejéig nevezett takarékpénztár irányában feltétlenül, sőt esetleg amennyiben hitelező egyesület ebbé bele nem egyezik, azonfelül is egyenes adósi viszonyban, illetve kötelezettségben marad, a miert is a megvett ingatlan birtok az illető vevő nevére tehermentesen csak a vételár teljes lefizetése után, a teherrel együtt azonban akkor is átirható lesz telekkönyvileg, ha a jelzálog kölcsön 307,000 frtba letörlesztetett és vevő a hátralévő kölcsön, illetve vételár töké erejéig egyenes adósi viszonyt fogad el hitelezővel szemben, s ekként utóbbi által a község a további adósi viszony és szavatosság alól felmentetik.

8. Az ezen adás-vételből felmerülő összes költségek, úgy a birtokváltozási százalék is az illető vevő által sajátjából viselendők és fizetendők.

9. Az árverés eredménye a legtöbbet ígérő vagy ajánlattevőre nézve azonnal, míg a községre csak is a képviselőtestület, illetve törvényhatósági jóváhagyás után válik kötelezővé.

10. Az árverés jóváhagyása után adás-vevési szerződés lesz kötendő, melyet esetleg vevő neje is, a mennyiben neje van, mint jótálló, kezes, avagy társtulajdonos aláírni tartozand.

Ezen szerződés azon esetre, ha az eladás egészben vagy 500 holdnál nagyobb részletekben történnek, közzegyzői okiratba foglalandó.

11. Az árverést vezető bizottsága állandó Schleggeter Gyula vármegyei tisztii főügyész elnöke alatt Ribiczey Béla járási főszolgabíró, a községi bíró, Brezovszky Vazul közs. jegyző és a községi képviselőtestület által annak kebeléből választandó két tagból, mely bizottság a járási főszolgabíró és a megyei főügyész közbejötté mellett járandó el.

12. A megyei házipénztárba fizetendő részletek, a hitelező takarékpénztár-egyesülethez Ó-Sztapár község folyó számlájára fognak felküldetni, hogy abból félvényként felmondás mellett a kölcsöntöke rendkívüli törlesztés s félvényként eszközöltessék.

13. Ha azonban az eladás részletekben történnek, úgy 100 holdnyi részletekig a vételár közvetlenül a községi pénztárba és a község által 5000 frtos részletekben a megyei házipénztárba, s csak is a 100 holdnyi területnél a vármegyei házipénztárba szállítandó.

Kelt Apatinban, 1891. évi július hó 6-án.

Ribiczey Béla,

főszolgabíró.

6-6